

**NOILE RISCURI, PERICOLE, AMENINȚĂRI ȘI AGRESIUNI
LA ADRESA SECURITĂȚII ȘI APĂRĂRII GLOBALE,
REGIONALE ȘI NAȚIONALE**

**NEW RISKS, HAZARDS, THREATS, AND AGGRESSIONS
TO GLOBAL, REGIONAL, AND NATIONAL SECURITY**

George Aurelian IONESCU*

Rezumat: *Articolul identifică și analizează o parte dintre noile riscuri, pericole, amenințări și vulnerabilități la adresa securității și apărării globale, regionale și naționale. Privite în mod sistemic, noțiunile supuse analizei se află întotdeauna într-un raport bine determinat. Pe perioada coexistenței lor, când prognozele în domeniul securității nu întrevăd eliminarea vreuneia prea curând, riscurile, amenințările și vulnerabilitățile pot funcționa după principiile jocurilor cu sumă nulă. Astfel, securitatea și apărarea, indiferent de aria lor de întindere, pot fi asigurate fie prin diminuarea vulnerabilităților, fie prin prevenirea amenințărilor sau micșorarea riscurilor. Aceasta determină orientarea strategiei de securitate națională care se poate concentra spre interior, încercând să reducă vulnerabilitățile statului, sau spre exterior, alocând forțe și mijloace pentru a acționa în mod direct sau nu asupra surselor de risc.*

Cuvinte-cheie: *risc, amenințare; vulnerabilitate; securitate globală; securitate regională; securitate națională; globalizare; riscuri asimetrice.*

Abstract: *The article identifies and analyzes a part of the new risks, hazards, threats and vulnerabilities to global, regional, and national security and defense. Viewed systemically, the notions subject to analysis are always in a well-established ratio. During their coexistence, as security prognoses do not anticipate any of them being eradicated in the near future, the risks, threats and vulnerabilities can work according to the principles of the zero stakes game. Thus, security and defense, irrespective of their area, can be ensured either by reducing vulnerabilities, or by preventing threats or reducing risks. This determines the orientation of the national security strategy which can focus on the internal aspects, trying to reduce the vulnerabilities of the state, or on the external ones, allocating forces and means to act directly or not on the risk sources.*

Keywords: *risk, threat; vulnerability; global security; regional security; national security; globalization; asymmetric risks.*

---

* Doctorand în domeniul Științe militare al Universității Naționale de Apărare „Carol I” din București.
E-mail: personalgeorgeionescu@yahoo.ro

Introducere

Secolul XXI este marcat prin profunde transformări ale mediului de securitate, momentul de referință fiind reprezentat de atacul terorist din 11 septembrie 2001. De atunci, fenomenul de globalizare a securității a cunoscut o intensificare fără precedent, având parte de noi abordări, la nivelul tuturor organismelor internaționale. Existența modernă a națiunilor și a statelor presupune un permanent avans al cunoașterii, capacitatea de a analiza și prognoza, spiritul de adaptare și acțiunea anticipativă. În acest context, realizarea securității constituie o condiție obligatorie a supraviețuirii și dezvoltării societăților. Securitatea s-a transformat într-o problemă globală, fiind analizată în termeni asociați drepturilor omului, interesului național și cooperării internaționale, integrității teritoriale, riscurilor, pericolelor, amenințărilor și agresiunilor la nivelurile individual, național, regional sau global.

În continuare, demersul nostru științific caută să identifice și să analizeze noile riscuri, pericole, amenințări și agresiuni la adresa securității și apărării globale, regionale și naționale.

1. Precizări conceptuale

Riscul reprezintă probabilitatea de manifestare a unui eveniment incert, cu impact direct sau indirect asupra securității naționale. El reprezintă posibilitatea de a avea de înfruntat un potențial pericol. Riscul este cauzat de nedeterminare, de incapacitatea de a cunoaște cu certitudine evenimentele viitoare, reprezentând o stare potențială, care, în anumite condiții, poate deveni efectivă. În sens larg, riscul se manifestă în discrepanța dintre așteptarea pozitivă și evenimentul negativ care se poate produce și prin probabilitatea sa de a se produce. Vulnerabilitatea poate fi definită, pe larg, ca fiind rezultatul combinării dintre riscurile existente la adresa unei societăți și capacitatea acesteia de a face față și de a supraviețui situațiilor de urgență, interne și/sau externe.

Vulnerabilitățile sunt consecințe ale unor disfuncții ori deficiențe sistemice, care pot fi exploatare sau pot contribui la materializarea unei amenințări sau a unui risc.²⁰

Amenințările reprezintă capacități, strategii, intenții ori planuri ce pot afecta valorile, interesele și obiectivele naționale de securitate. Pericolul reprezintă o primejdie, un posibil eveniment cu urmări grave. El poate reprezenta caracteristica

---

²⁰ Administrația Prezidențială, *Strategia Națională de Apărare a Țării pentru perioada 2015-2019*.

acțiunii de a aduce prejudicii valorilor unei societăți. În cazul pericolului, sursa, adresa, scopul, obiectivele și efectele sunt probabile.²¹

Toate conceptele prezentate anterior sunt specifice domeniului securității, indiferent de nivelul de amploare a acestora. Caracteristicile care le apropie sunt reprezentate de: origine (internă și externă); natura (care poate fi: politică, economică, socială, militară, informațională, ecologică, culturală etc.); caracter (direct și indirect). Catalizatorul tuturor îl constituie „circumstanțele istorice” și modul/gradul în care acestea sunt exploatare.²²

Deosebirile dintre conceptele analizate sunt prezentate în tabelul următor și constă în genul proxim și diferența specifică care dezvăluie caracteristicile esențiale ale fiecăruia²³:

	Risc	Pericol	Amenințare
Sursă	Posibilă	Probabilă	Certă
Adresă	Difuză	Posibilă	Certă
Scop	Difuz	Probabil	Cert
Obiectiv	Difuz	Probabil	Cert
Efecte	Posibil	Probabile	Certe

Securitatea internațională este acea stare a sistemului de relații internaționale în care toate statele lumii se află la adăpost de orice agresiune, act de forță sau de amenințare cu forța în raporturile dintre ele, de orice atentat la adresa independenței și suveranității lor naționale sau integrității teritoriale.²⁴

În sens larg, securitatea națională desemnează ansamblul coerent format din concepția, organizarea și desfășurarea acțiunilor și activităților destinate să asigure și să garanteze siguranța cetățenilor unui stat, a întregii societăți prin răspunsuri adecvate la provocările interne și externe de securitate. Statul este în același timp o structură organizațională complexă, o colectivitate și un instrument politic. În acest sens, statul este mai întâi un instrument de promovare a securității înainte de a fi un subiect. El este entitatea care asigură medierea între interesul național, definit de o manieră unitară și interesele comunității în cadrul său. Prin urmare, interesul național poate să se regăsească în competiție cu nevoile membrilor unei entități statale. În sens restrâns, securitatea națională constituie starea de normalitate în care cetățenii își trăiesc viața și își desfășoară activitatea fără teama zilei de mâine

²¹ Ministerul Apărării Naționale, *Culegere de termeni, concepte și noțiuni de referință din domeniile politicii militare, securității naționale și apărării armate*, Editura Militară, București, 2000, p. 30.

²² Buzan Barry, *Popoarele, statele și teama*, Editura Cartier, Chișinău, 2000, p. 142.

²³ *Amenințări la adresa securității*, Editura UNAp „Carol I”, București, 2004, p. 6.

²⁴ *Dicționarul diplomatic*, Editura Politică, București, 1979, p. 789.

și în siguranță. Aici, este vorba nu atât de absența riscurilor, pericolelor și/sau amenințărilor de securitate, cât de prevenirea lor, iar în cazul manifestării lor active de limitarea, atât cât este posibil, a efectelor lor negative. Termenul de securitate națională trimite la un obiectiv atotcuprinzător definit prin caracterul său general și maleabil. Conceptul de securitate națională definește: un obiect (ceea ce trebuie securizat față de amenințări, riscuri etc.); un subiect (cei care securizează: principalii actori și instituții); ținte (împotriva cui se adresează amenințarea de securitate); modalitățile de intervenție (mijloacele de securitate).²⁵

2. Riscuri, pericole și amenințări la adresa securității globale

La nivel global, mediul de securitate se află într-o continuă transformare, care se reflectă în principal în accentuarea interdependențelor și impredictibilității în sistemul de relații internaționale și dificultatea de a delimita riscurile și amenințările de tip clasic de cele asimetrice și hibride.²⁶

Jaap de Hoop Scheffer, secretarul general al NATO, aflat în vizită la București, în luna mai 2004, a precizat că: „amenințările defînitorii ale acestui secol sunt: terorismul, proliferarea armelor de distrugere în masă și statele instabile”²⁷.

La acestea, adăugăm și alte amenințări²⁸ la adresa securității internaționale și anume: cele care provin din procesul de globalizare însuși; tensiunile etnice; criminalitatea organizată transfrontalieră; provocarea deliberată de catastrofe ecologice; amenințarea cibernetică.

Prin procesele pe care le incumbă, globalizarea va reprezenta pentru viitor o sursă de tensiuni multiple care vor influența mediul internațional de securitate. Fragmentarea și integrarea, localizarea și internaționalizarea, centralizarea și descentralizarea sunt doar câteva dintre situațiile care pot genera insecuritate. În acest fel, globalizarea nu este numai un drum direct și ușor către pace și stabilitate,

²⁵ Dușu Petre, *Amenințări asimetrice sau amenințări hibride: delimitări conceptuale pentru fundamentarea securității și apărării naționale*, Editura UNAP „Carol I”, București, 2013, p. 11, disponibil pe https://cssas.unap.ro/ro/pdf_studii/amenintari_asimetrice_sau_amenintari_hibride.pdf, accesat la 27 mai 2018.

²⁶ Administrația Prezidențială, *Strategia Națională de Apărare a Țării pentru perioada 2015-2019*.

²⁷ Rădulescu George, Costache Bogdan, *Jaap de Hoop Scheffer: Suntem bucuroși să colaborăm cu România ca aliați*, în *Curierul Național* nr. 4017 din 14 mai 2004.

²⁸ Gheorghe Calopăreanu, *Regionalizarea securității în Europa Centrală*, Editura Universității Naționale de Apărare „Carol I”, București, 2011, p. 21.

ci și un fenomen care poate genera multe momente care să amenințe securitatea existentă, la anumite niveluri și perioade de timp.²⁹

Globalizarea este un catalizator al multor provocări, iar efectele sale se resimt pentru că au adus în centrul atenției comunității internaționale probleme precum: armele convenționale; corupția; comunicațiile; asistența pentru dezvoltare; finanțele globale; comerțul internațional; conflictele interstatale; sănătatea; drepturile omului; comunicarea globală; conservarea naturii; armele nucleare, biologice și chimice; poluarea; refugiații; migrația; traficul de ființe umane; traficul de droguri; crima organizată transfrontalieră; terorismul; conflictele interetnice și religioase. Toate aceste amenințări transnaționale, profitând de permeabilitatea frontierelor, și-au majorat șansele de a se propaga la scară planetară, generând noi amenințări, care se configurează cu o viteză și o reacție nemaipomenită. Globalizarea, manifestată prin accentuarea interdependențelor multiple dintre state, precum și prin liberalizarea fluxurilor mondiale de mărfuri, servicii, capital și informații, a făcut ca riscurile interne și externe să se poată genera și potența în mod reciproc.³⁰

Terorismul internațional reprezintă o amenințare strategică. Acest nou tip de terorism este legat de mișcări religioase fundamentaliste care au cauze deosebit de complexe. Dincolo de riscurile imediate, terorismul amenință deschiderea și toleranța specifice societăților democratice. Proliferarea armelor de distrugere în masă reprezintă o altă importantă amenințare contemporană la adresa păcii și securității țărilor și popoarelor. Riscurile deosebite determinate de acest tip de amenințare rezidă în faptul că, prin intermediul armelor de distrugere în masă un grup terorist de mici dimensiuni poate provoca pierderi care anterior nu puteau fi cauzate decât de armate ale unor state naționale. Referitor la existența unor structuri statale slabe, menționăm că, în unele părți ale globului (Somalia, Liberia, Afganistan, Bosnia și Herțegovina, Serbia și Muntenegru, Kosovo, etc.) existența unor structuri statale slabe, conflictele civile și accesul la arme au determinat întărirea pozițiilor crimei organizate. Aceste situații sunt amenințări la adresa securității globale, de exemplu, prin sprijinirea traficului de droguri sau a celui de ființe umane.³¹

Valorile care sprijină existența grupurilor etnice și religioase se referă la cultură, tradiții și cutume, limbă, mod de viață și o anume psihologie comună. Toate acestea constituie fundamentul de la care se pornește pentru a defini identi-

---

²⁹ Alexandrescu Grigore, *Amenințări la adresa securității*, Editura UNAp „Carol I”, București, 2004, p. 10, disponibil pe https://cssas.unap.ro/ro/pdf_studii/amenintari_la_adresa_securitatii.pdf, accesat la 26 mai 2018.

³⁰ *Politica europeană de securitate și apărare*, Institutul European din România, București, 2005, p. 3, disponibil pe http://beta.ier.ro/documente/formare/Securitate_si_aparare.pdf, accesat la 26 mai 2018.

³¹ *Ibidem*, p. 4.

tatea oricărui grup etnic. Asemenea valori nu pot fi nici eliminate și nici distruse. Ele reprezintă o realitate obiectivă, definind fiecare grup etnic și elementele sale caracteristice. A analiza sistemele de valori pe care se bazează grupurile etnice este deosebit de important, deoarece astfel pot fi cunoscute izvoarele sale și însăși evoluția grupului. Recrudescența fenomenelor etnice și religioase nu este, exclusiv, un efect al globalizării, ele având multiple conotații istorice, culturale și economice. Acolo unde nu există probleme sociale și economice, nu există nici conflicte etnice, fără însă, ca aceasta să însemne că nu există și alte căi de alimentare a conflictelor etnice. Prevenirea conflictelor presupune o abordare mai largă, depășind zona culturală și cea a economicului, deoarece conflictele etnice au cauze complexe, de natură istorică, culturală, teritorială și politică, care se materializează, într-o măsură mult mai mare, în confruntarea de interese decât în cea de valori. Interesele de natură etnică și religioasă se bazează pe sistemele de valori, dar nu sunt un rezultat direct al acestora. Ele sunt un produs al necesității de a trăi într-o zonă geografică în care grupurile etnice acceptă ori, după caz, neagă sau sfidează statele în care trebuie să trăiască. Modalitățile de exprimare a intereselor de natură etnică și religioasă nu sunt întotdeauna foarte clare pentru cei din afara grupurilor etnice respective. De multe ori, ele sunt disimulate de unele revendicări aparent legitime, de respectare a drepturilor omului, a drepturilor minorităților, a autonomiei etc.³² Mișcările religioase extremiste militante au tendința să stimuleze anumite tipuri de activități internaționale destabilizatoare. Astfel, se evidențiază tendința unor grupuri etnice sau a unor grupări religioase de a revendica teritorii într-o zonă adiacentă, care în unele cazuri a fost pierdută în favoarea unui alt stat care o deține în prezent. Pentru a realiza un asemenea obiectiv, de cele mai multe ori, este utilizată forța armată.³³

Bazându-se pe creșterea traficului internațional ilegal de bunuri, bani și persoane, organizațiile criminale și-au extins influența și puterea, devenind mai bogate în comparație cu guvernele statelor cu care se confruntă. Acest tip de acțiune a devenit o amenințare reală la adresa securității naționale a multor state, precum și la adresa securității internaționale, în general. Drept rezultat al activității transfrontaliere (trafic ilicit de droguri, spălarea banilor, trafic de persoane, falsificare de monedă, traficul ilicit sau furtul de obiecte culturale, furt de materiale

---

³² Cederman Lars Erik, *Emergent Actors in World Politics: How States and Nations Develop and Dissolve*, Princeton University Press, Princeton, New Jersey, 1997, p. 43, disponibil pe <https://deepblue.lib.umich.edu/handle/2027.42/104268>, accesat la 27 mai 2018.

³³ Ioniță Liviu, *Provocări la adresa mediului contemporan de securitate*, în Băhnăreanu, Cristian, Atanasiu, Mirela (coord.) – materialele Conferinței științifice internaționale Strategii XXI, cu tema: *Complexitatea și dinamismul mediului de securitate*, din 22-23 noiembrie 2012, Editura UNAp „Carol I”, București, 2012, p. 138, disponibil pe https://cssas.unap.ro/ro/pdf_carti/conferinta_2012_vol_1.pdf, accesat la 27 mai 2018.

nucleare, acte teroriste, trafic ilicit sau furt de autovehicule, coruperea oficialităților publice etc.), organizațiile criminale sunt capabile să acumuleze bogății și putere într-o asemenea măsură încât pun în pericol eficacitatea și chiar legitimitatea funcționării aparatului de stat din unele țări.³⁴

Totodată, accentuarea migrației provenind din zonele de conflict sau cu o situație economică precară a generat provocări la adresa capacității statelor membre de gestionare a fluxurilor de imigranți ilegali și de preluare/integrare în cadrul comunităților locale.

Web-ul răspândit la scară globală, o invenție veche de câteva decenii, a evoluat. Dar la fel au făcut și amenințările. Viermii și virușii s-au transformat din simple mici probleme agasante în serioase provocări de securitate și instrumente perfecte ale spionajului cibernetic. Atacurile executate cu implicarea unui grup numeros de calculatoare care generează refuzul de a presta serviciile solicitate („distributed denial of service” – DDOS), privite până acum ca, de fapt, nimic mai mult decât niște „blocaje de protest”, au devenit un instrument în războiul informațional. Până în prezent, cei mai periculoși actori în domeniul cibernetic sunt tot statele-națiuni. În pofida unor capacități ofensive aflate din ce în ce mai mult la dispoziția rețelelor criminalității care ar putea să fie folosite în viitor, de asemenea, de actori non-statali precum teroristii, spionajul și sabotajul de înaltă sofisticare în domeniul cibernetic au în continuare nevoie de capacitățile, hotărârea și rațiunea cost-beneficii ale unui stat-națiune. Pagubele fizice și terorismul cibernetic cinetic real nu s-au produs încă. Este clar că tehnologia atacurilor evoluează de la mici probleme agasante la o amenințare serioasă la adresa securității informațiilor și chiar la adresa infrastructurii naționale de o importanță crucială. Nu există nicio îndoială că unele țări investesc deja masiv în capacități cibernetică care pot fi folosite în scopuri militare. La prima privire, cursa digitală a înarmării se bazează pe o logică clară și implacabilă, deoarece domeniul războiului cibernetic oferă numeroase avantaje: este asimetric, atrăgător prin costurile scăzute și atacatorul deține inițial toate avantajele. Mai mult decât atât, nu există practic nicio formă reală de descurajare în cadrul războiului cibernetic, deoarece până și identificarea atacatorului este extrem de dificilă și, respectând dreptul internațional, probabil, aproape imposibilă. În aceste condiții, orice formă de retorsiune militară ar fi foarte problematică, atât din punct de vedere legal, cât și din punct de vedere politic. Pe de altă parte, capacitățile apărării cibernetică evoluează în mod egal și cele mai multe țări occidentale și-au sporit considerabil apărarea în ultimii ani. O bună apărare în domeniul cibernetic face ca aceste amenințări să fie gestionabile, în

---

³⁴ Ibidem, p. 140.

măsura în care riscurile reziduale par, în mare parte acceptabile, în mod similar amenințărilor clasice.³⁵

3. Riscuri, pericole și amenințări la adresa securității regionale

La nivel regional și sub-regional, mediul în care România își apără și promovează valorile, principiile și interesele se află într-o nouă fază de reconfigurare. Dinamica actuală de securitate poate afecta atât direct, cât și indirect, starea de securitate a României și siguranța cetățenilor săi. Federația Rusă încearcă să-și consolideze statutul de putere în plan regional, acțiunile sale afectând stabilitatea regională și parcursul european al Ucrainei, Republicii Moldova și Georgiei. Perpetuarea instabilității din Balcanii de Vest generează derapaje populiste, extremiste, radicale sau chiar fundamentaliste, prin adâncirea unor clivaje istorice și afectarea drepturilor comunităților etnice, favorizând criminalitatea organizată și corupția. Arhitectura energetică regională poate suferi mutații determinate de eventuale sincope în valorificarea resurselor energetice din arealul pontic și dezvoltarea unor proiecte energetice concurente celor susținute de Uniunea Europeană și România. Punerea sub semnul întrebării a sistemului de valori liberale, derapajele de la normele statului de drept, tendințele autoritare în exercitarea puterii, exacerbarea discursului naționalist și populist determină creșterea instabilității regionale și diminuarea sentimentului de securitate în zonă. România are obligația de a păstra echilibrul strategic într-o zonă de interferență a unor complexe de securitate regionale, dar și de a contribui la consolidarea procesului de europeanizare, prin extinderea graduală a spațiului european de libertate, prosperitate, securitate și justiție.³⁶

Riscurile și amenințările de natură non-militară care afectează mediul de securitate regional sunt: nerespectarea angajamentelor internaționale; nerezolvarea problemelor de natură teritorială; evoluții interstatale negative; crima organizată; traficul de arme, droguri și persoane; corupția; dezordinea socială. Cele de natură militară sunt: prezența în regiune a militarilor, a echipamentului militar și al muniției aparținând fostei Armate a 14-a.³⁷

---

³⁵ Theiler Olaf, *Noi amenințări: dimensiunea cibernetică*, în Revista NATO, disponibilă pe <https://www.nato.int/docu/review/2011/11-september/cyber-threads/ro/index.htm>, accesată la 27 mai 2018.

³⁶ Administrația Prezidențială – *Strategia Națională de Apărare a Țării pentru perioada 2015-2019*.

³⁷ Dolghin Nicolae, Sarcinschi Alexandra, Dinu Mihai Ștefan, *Riscuri și amenințări la adresa securității României. Actualitate și perspectivă*, Editura UNAp „Carol I”, București, 2004, p. 23, disponibil pe https://cssas.unap.ro/ro/pdf_studii/riscuri_si_amenintari_actualitate_si_perspectiva.pdf, accesat la 27 mai 2018.

4. Riscuri, pericole și amenințări la adresa securității naționale

Cea mai mare vulnerabilitate privind securitatea națională este dată de fenomenul corupției generalizate care creează ceea ce experții numesc un „stat captiv”, adică un stat fără instituții puternice, incapabil să asigure buna guvernare, cu un climat economic bazat pe incertitudine și cu o economie subterană puternic dezvoltată. Aceste disfuncții de sistem permit infiltrarea cu ușurință a unor entități ostile interesului național în sfera deciziei strategice a României. Lipsa bunei guvernări urmată de scăderea nivelului de trai sunt aspecte ce pot determina frustrările sociale ale cetățenilor, care, ca urmare a decepției și nemulțumirilor generalizate, devin sensibili în fața războiului psihologic ajungând a nu mai respecta valorile statului, detașându-se sentimental de acestea, devenind astfel vulnerabil în fața propagandei și a intereselor străine. La nivelul României, astfel de vulnerabilități specifice războiului psihologic sunt întâlnite fie în acțiuni ce privesc slăbirea conștiinței naționale precum scoaterea sau diminuarea unor materii din sistemul de învățământ precum limba latină, religia sau istoria românilor, fie în acțiuni ce urmăresc distrugerea unor simboluri naționale. Lipsa unei continuități strategice în domeniul învățământului a determinat slăbirea nu numai asupra percepției asupra școlii românești, ci și aceea referitoare la capacitatea acestora de a forma tineri pregătiți pentru accesarea pe piața muncii. Această vulnerabilitate conduce în mod indirect către o dezvoltare lentă din punct de vedere socio-economic.³⁸

Un nou tip de amenințare la adresa securității României este reprezentat de către acțiunile sau inacțiunile care lezează interesele economice strategice ale României, cele care au ca efect periclitarea, gestionarea ilegală, degradarea ori distrugerea resurselor naturale, fondurilor forestier, cinegetic și piscicol, apelor și altor asemenea resurse, precum și monopolizarea ori blocarea accesului la acestea, cu consecințe la nivel național sau regional.

România nu este exclusă de pe harta statelor susceptibile la atacuri cibernetice, risc potențat și de statutul de țară membră a unor organizații internaționale, însă riscurile asociate agresorilor cibernetici se situează, încă, la un nivel mediu. Securitatea cibernetică a devenit o problemă de securitate națională deoarece s-a constatat că spațiul cibernetic românesc este în vizorul agresorilor cibernetici. La începutul anului 2013, România s-a confruntat cu două atacuri cibernetice de mare amploare care au vizat, în special, accesul la informații confidențiale prin accesarea site-urilor guvernamentale și a anumitor entități private cu influență în economia națională. Gradul de complexitate a atacurilor

---

³⁸ Munteanu Răzvan, *Vulnerabilități și riscuri la adresa securității naționale a României specifice războiului hibrid*, disponibil pe http://adevarul.ro/international/foreign-policy/vulnerabilitatisi-riscuri-adresa-securitatii-nationale-romanieispecifice-razboiului-hibrid-1_56eaa5ec5ab6550cb8f12d98/-index.html, accesat la 28 mai 2018.

crește continuu chiar dacă, media nivelului cunoștințelor tehnice de care beneficiază marea masă a agresorilor cibernetice scade. Această situație este explicabilă prin faptul că agresorii cibernetici cu abilități tehnice excepționale dezvoltă instrumente pe care un novice le utilizează ulterior cu un singur click, fără a fi un bun tehnician, iar efectele produse pot fi dezastruoase. Mai mult, atât instituțiile guvernamentale, cât și mediul de afaceri și utilizatorii casnici înregistrează un flux masiv de date confidențiale care nu sunt întotdeauna protejate adecvat. În cele mai multe situații, factorul uman este veriga cea mai slabă în procesul de securitate, din cauza lipsei culturii de securitate cibernetică ori a insuficientei informări cu privire la necesitatea și modurile de protejare a propriilor sisteme informatice.³⁹

În afara factorilor de risc, securitatea poate fi afectată și de vulnerabilitățile interne care pot îmbrăca diferite forme. Principalele vulnerabilități pot fi: insuficiența resurselor alocate instituțiilor de siguranță și apărare publică; adâncirea inechităților sociale; proliferarea economiei subterane și accentuarea corupției; criminalitatea economică; perturbarea ordinii publice; posibilitatea producerii unor dezastre ecologice, catastrofe naturale; menținerea la un nivel scăzut a infrastructurii informaționale; emigrarea specialiștilor din diferite domenii de vârf („brainstorming”). Toate acestea au efecte asupra potențialului de dezvoltare a societății românești.⁴⁰

Concluzii

O parte din riscurile actuale la adresa securității diferă în mod fundamental de cele de la sfârșitul secolului trecut. Bineînțeles, unele riscuri au capacitatea de a transcende istoria (războiul, riscurile epidemice etc.), dar și acestea își schimbă relevanța odată cu evoluția societății. Discursul și acțiunea comunității internaționale se adaptează în mod continuu noilor realități. Provocările nu se rezumă numai la conflictele militare dintre state, ci sunt de natură mult mai complexă. Una din cauzele schimbării paradigmei riscurilor este dată de apariția, alături de actorii statali, a actorilor non-statali. Pe fondul acestor schimbări, observăm apariția unui concept nou în literatura de specialitate și în diversele strategii de securitate: riscul asimetric. Riscurile asimetrice sunt prezente sub menționări diverse în majoritatea

---

³⁹ Ververa Adrian Victor, *Amenințări cibernetice globale și naționale*, în Revista Română de Informatică și Automatică, vol. 24, nr. 3, 2014, disponibilă pe <https://rria.ici.ro/wp-content/uploads/2014/09/04-art-2-A-V-Vevera-Amenințări-cibernetice-globale-si-nationale.pdf>, accesată la 28 mai 2018.

⁴⁰ Bădălan Eugen, *România în noul mediu de securitate după Summit-ul de la Instabil*, în Moștoflei, Constantin (coord.), *Surse de instabilitate la nivel global și regional. Implicații pentru România*, Editura UNAP „Carol I”, București, 2004, p. 14, disponibilă pe <https://adlunap.ro/uv1/lib/read.php?id=43>, accesată la 28 mai 2018.

strategiilor de securitate. Acestea sunt menționate direct (ca riscuri asimetrice) sau indirect (sub formă de: riscuri neconvenționale, riscuri de tip nou, dar prezentând aceleași caracteristici). În gestionarea riscurilor asimetrice considerăm ca fiind importantă dimensiunea preventivă, anticipativă a strategiilor de securitate, față de dimensiunea activă, care urmărește gestionarea consecințelor. Aceasta are beneficii multiple: resursele necesare sunt mai reduse decât cele eventual folosite pentru lichidarea consecințelor, caracterul anticipativ are rolul de a preveni pierderile de vieți omenești și bunuri materiale, consecința directă este de stabilitate a sistemului de securitate și a celorlalte sisteme.⁴¹

BIBLIOGRAFIE

- ***Administrația Prezidențială, *Strategia Națională de Apărare a Țării pentru perioada 2015-2019*.
- ****Amenințări la adresa securității*, Editura UNAp „Carol I”, București, 2004.
- ****Dicționarul diplomatic*, Editura Politică, București, 1979.
- ***Institutul European din România, 2005, *Politica europeană de securitate și apărare*, disponibil pe http://beta.ier.ro/documente/formare/Securitate_si_aparare.pdf.
- ***Ministerul Apărării Naționale, *Culegere de termeni, concepte și noțiuni de referință din domeniile politicii militare, securității naționale și apărării armate*, Editura Militară, București, 2000.
- ALEXANDRESCU G., *Amenințări la adresa securității*, Editura UNAp „Carol I”, București, 2004, disponibil pe https://cssas.unap.ro/ro/pdf_studii/amenintari_la_adresa_securitatii.pdf.
- BĂDĂLAN E., *România în noul mediu de securitate după Summit-ul de la Instabil*, în C. MOȘTOFLEI, (coord.), *Surse de instabilitate la nivel global și regional. Implicații pentru România*, Editura UNAp „Carol I”, București, 2004, disponibilă pe <https://adlunap.ro/uvl/lib/read.-php?id=43>.
- BUZAN B., *Popoarele, statele și teama*, Editura Cartier, Chișinău, 2000.
- CALOPĂREANU G., *Regionalizarea securității în Europa Centrală*, Editura Universității Naționale de Apărare „Carol I”, București, 2011.

---

⁴¹ Iova Iulian Titel, *Securitatea statelor europene: anomie vs. asimetrie în strategii*, disponibilă pe <http://revistapolis.ro/securitatea-statelor-europene-anomie-vs-asimetrie-in-strategii/>, accesată la data de 28 mai 2018.

- CEDERMAN L.E., *Emergent Actors in World Politics: How States and Nations Develop and Dissolve*, Princeton University Press, Princeton, New Jersey, disponibil pe <https://deepblue.lib.umich.edu/handle/2027.42/104268>.
- DOLGHIN N., SARCINSCHI A., DINU M.Ș., *Riscuri și amenințări la adresa securității României. Actualitate și perspectivă*, Editura UNAp „Carol I”, București, 2004, disponibil pe https://cssas.unap.ro/ro/pdf_studii-riscuri_si_amenintari_actualitate_si_perspectiva.pdf.
- DUȚU P., *Amenințări asimetrice sau amenințări hibride: delimitări conceptuale pentru fundamentarea securității și apărării naționale*, Editura UNAp „Carol I”, București, 2013, disponibil pe https://cssas.unap.ro/ro/pdf_studii/amenintari_asimetrice_sau_amenintari_hibride.pdf.
- IONIȚĂ L., *Provocări la adresa mediului contemporan de securitate*, în C. BĂHNĂREANU, M. ATANASIU, (coord.), materialele Conferinței științifice internaționale Strategii XXI, cu tema: *Complexitatea și dinamismul mediului de securitate*, din 22-23 noiembrie 2012, Editura UNAp „Carol I”, București, 2012, disponibil pe https://cssas.unap.ro/ro/pdf_carti/conferinta_2012_vol_1.pdf.
- IOVA I.T., *Securitatea statelor europene: anomie vs. asimetrie în strategii*, disponibilă pe <http://revistapolis.ro/securitatea-statelor-europene-anomie-vs-asimetrie-in-strategii/>.
- MUNTEANU R., *Vulnerabilități și riscuri la adresa securității naționale a României specifice războiului hibrid*, disponibil pe http://adevarul.ro/international/foreign-policy/vulnerabilitatisi-riscuri-adresa-securitatii-nationale-romanieispecifice-razboiului-hibrid-1_56eaa5ec5ab6550cb8f12d98/index.html.
- RĂDULESCU G., COSTACHE B., *Jaap de Hoop Scheffer: Suntem bucuroși să colaborăm cu România ca aliați*, în Curierul Național nr. 4017 din 14 mai 2004.
- THEILER O., *Noi amenințări: dimensiunea cibernetică*, în Revista NATO, disponibilă pe <https://www.nato.int/docu/review/2011/11-september/cyber-threads/ro/index.htm>.
- VERVERA A.V., *Amenințări cibernetice globale și naționale*, în Revista Română de Informatică și Automatică, vol. 24, nr. 3/2014, disponibilă pe <https://tria.ici.ro/wp-content/uploads/2014/09/04-art-2-A-V-Vevera-Ameninintari-cibernetice-globale-si-nationale.pdf>.

